

gård, skjutskarl, dvärg, ytterrock, ärg, zinkbleck, citron, jästpulver, mjölkkeärl, ångmaskin, iskällardricka, fotogen.

68. Se noga på orden i följande stycke! De äro s. k. sammansatta ord.

husdjur, husjungfru, hussvala, rödfärg, rödlök, synål, gångjärn, jullov, jullek, solljus, ljussken, ljusstake, vinterrock, sommarrock, rockknapp, garnnystan, grässtrå, vasstrå, äggula, sillåda, pressylta.

Vad är att märka vid de fyra sista ordens stavning?

Försök att hitta på meningar, där du kan passa in så många som möjligt av dessa sammansatta ord! Skriv dem så, att du sätter bindestreck mellan de två enkla ord, som vart och ett består av! Så här: Hus-svalan är inte ett hus-djur.

69. Sätt in ett sammansatt ord i stället för varje streck, när du skriver av följande stycke!

En duk, som man torkar sina händer på, kallas en —. En duk, som ligger på bordet, kallar man —. Läsåret har två terminer, som uppkallas efter årstiderna. Den första kallas —, den andra —. En ring, som man sätter på fingret, är en —. Vill man skriva kedjan till en klocka med ett ord, så blir det —. På samma sätt kallas kragen på en rock för —; träd, som bär frukt, blir —; ljus, som tändas om julen, kallas —.

70. Berätta skriftligen, vad du ser på nästa tavla!

Vad håller flickan på att göra? Vad är det, som just har hänt? På vad kan man se, att fisken är

74. När man skriver svar på frågor, skriver man också påståendesatser. Skriv fullständiga svar på följande frågor!

Övningsboken.

Vad heter den bok, som du nu skriver efter? Hurudana pärmar och hurudan rygg har den? Hur många sidor har boken? Hur många tavlor är det i den? Vad för nummer har sista övningen i boken? När och var är boken tryckt? Hur mycket har den kostat? Hur länge har du haft den? Vad tycker du om den?

75. Det är mycket, som man behöver fråga om. Tänk efter, vad du gärna skulle vilja veta besked om, och skriv frågorna till din lärare (lärarinna)! Men det finns ingen människa, som kan svara på alla möjliga frågor. Därför heter det ju också, att en tok kan fråga mer, än tio visa kunna svara på. Om du skriver förståndiga frågor, minst tio stycken, så kanske du får svar, som du skall tycka vara både roliga och nyttiga.

76. Skriv av följande stycke, och sätt ut riktiga skiljetecken! Sätt en komma [,] efter ja och nej i början av ett svar!

Kan du flyga som en fågel nej men jag kan springa fort en gosse kan springa hoppa och leka en flicka kan sy väva och koka mat har du sett min nya boll ja jag såg den i går

77. Besvara skriftligen med fullständiga satser följande frågor!

lung? Hur håller det på att gå med flickans fötter? Vad gör då gossen?

Du kan gärna tänka ut en rolig överskrift och hitta på namn på barnen.

71. När man berättar eller påstår något, använder man påståendesatser. Efter en påståendesats skall man skriva en punkt [.]

Ex. Jag har sett en solförmörkelse. Både den föregående och den här satsen äro påståendesatser.

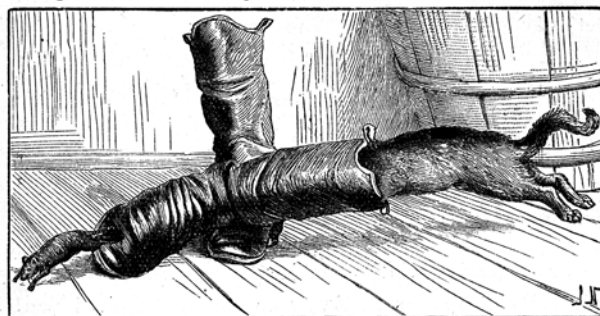
72. En sats, som innehåller en fråga, kallas en frågesats. Efter en fråga skall man skriva ett frågetecken [?].

Ex. Kan du skriva torrt gräs med två bokstäver?

73. Skriv en mängd påståendesatser, i vilka du berättar något, som din lärare inte vet!

Vilket skiljetecken sättes efter en påståendesats? Vad sättes efter en frågesats? Hur många frågetecken finns det på den sida, som du nu skriver efter? Hur många påståendesatser innehåller det stycke, som du nu har skrivit?

78. Se på tavlan, och berätta, hur du tror att det gick till från början till slut!

Vad hörde katten, när han kom in i rummet? Varifrån kom ljudet? Vad gjorde katten då? Hur gick det med råttan? Hur blev det sedan för katten?

79. Nu skall du skriva av, vad en liten pojke tänkte, när han ämnade sälja tidningar. I stället för strecken skall du skriva de riktiga talen med bokstäver.

Räknade han rätt?

Jag köper fyrtio tidningar för tre öre stycket. För dem betalar jag då — krona — öre. Nog får jag sälja trettio tidningar för fem öre stycket. Det blir — krona — öre. Då har jag vunnit — öre. Kanske får jag också sälja de andra tio för fem öre

stycket. Då vinner jag — öre till. Hela min vinst blir då — öre.

80. Något att gissa på.

a. Skriv av denna beskrivning!

Jag tänker på något, som jag har hemma. Det är gjort av trä. Det har fyra ben, men det kan inte gå. Det står mitt på golvet. Vi sitta runt omkring det, när vi äta frukost. Vad är det?

b. Du skall göra en beskrivning på något, som du har hemma, men du får inte skriva, vad det är. Sedan skall du läsa upp din beskrivning för din klass och låta någon av kamraterna gissa, vad det är för en sak, som du har beskrivit. Du skall skriva väl och beskriva tydligt.

81. Skriv av följande berättelse, och skriv sedan upp alla de substantiv, som du kan finna i den! Det bör bli 19 olika.

Klockan och grodan.

En gammal lärd professor ville en gång ta reda på hur många slag i minuten en grodas hjärta brukar slå. Han gick därför till en damm och fångade en groda, tog fram sitt dyrbara guldur och började undersökningen. Grodan höll han i högra handen och kände med fingret noga efter, hur hennes hjärta slog. I vänstra handen höll han klockan och följde med blicken sekundvisarens gång.

När professorn hade slutat räkningen, var han innerligt belåten över den iakttagelse, han hade gjort, och tänkte genast på andra saker, som också behövde

bror eller din syster om, och vad du kunde *befalla* t. ex. en hund eller en docka!

Man måste skilja *egennamn* genom komma [,] från den övriga satsen, när de begagnas som *tilltalsord* och inte äro subjekt, t. ex. Var så snäll, lilla Gerda, och glöm inte detta! Kära Kerstin, var rädd om dig!

87. En sats, som uttrycker en önskan, kallas en önskesats. Efter en önskesats sättes i skrift utropstecken.

Ex. Ack, om det vore sommar!

88. Vi människor äro sällan riktigt nöjda. Det är säkert, att också du har många önskningsar. *För sök att skriva tio önskesatser*, i vilka du önskar än det, som är möjligt, än det, som är omöjligt att få uppfyllt! Du kan ju börja satserna med *ack, om* eller *o, om* eller bara *om*.

89. Punkt [,], frågetecken [?] och utropstecken [!] kallas större skiljetecken. En sats, som åtföljes av större skiljetecken, kallas också en mening.

90. Skriv först av följande stycke!

1. Så präktig denna björk är! 2. Tallen är ett barrträd. 3. Har du sett ett bokträd? 4. Ack, om jag finge resa utrikes! 5. Titta efter i boken, Eval! Skriv fullständiga svar på följande frågor!

Vilken av dessa meningar innehåller ett påstående? Vilken utgör en fråga? Vilken är ett utrop? Vilken uttrycker en befallning? Vilken innebär en önskan?

prövas. Han var så upptagen av dessa tankar, att han stoppade grodan i västfickan och kastade det dyrbara gulduret ner i dammen.

82. Det var en bortskämd liten flicka, som hette Louise. Hon stod klädd i riddräkt och klappade sin häst, Apollo, på halsen, medan hon talade ömmevis till honom och till sin lekkamrat Augusta.

»O, så förtjusande det är att rida! Vad jag tycker om dig, Apollo! Så vacker han är! Att du kan vara rädd för hästar, Augusta! Så tråkigt det måtte vara att inte kunna rida! Tänk, att vara tvungen att gå!»

Vad är det för skiljetecken, som står efter de sista satserna? Allt, vad Louise sade, bestod av utrop.

83. En sats, som innehåller ett utrop av glädje, sorg, förvåning eller någon annan känsla, kallas en utropssats. Efter en utropssats sättes i skrift utropstecken [!].

84. Skriv upp några satser, minst sex, som innehålla utrop av förtjusning, ledsnad eller förvåning! Efter orden *ack, o, nej, fy, usch*, som brukas börja ett utrop, sätter man komma [,].

85. En sats, som innehåller en bön, en begäran, en befallning, kallas en uppmaningssats. En uppmaningssats skall i skrift sluta med ett utropstecken.

Ex. Snälla Mamma, kom hem snart! Hälsa alla bekanta! Köp ingenting onödigt!

86. Skriv en mängd uppmaningssatser! Tänk på vad du kunde *bedja* din mamma, din lärare, din

91. Skriv av följande stycke, och sätt ut riktiga skiljetecken! Var noga att börja var mening med stor bokstav! Sätt komma [,] efter orden *ja, ack, o, usch!*

Har Oskar en trumma och en trumpet ja han har trumma trumpet och gevär får jag gå med dig en bit ja det skall bli roligt att få sällskap hundar katter hästar och kor äro husdjur björnar vargar rävar och ekorrar äro vilda djur ack om jag bodde på landet usch så tråkigt det är i staden låt bli att retas tack för ditt brev

92. Skriv av vart och ett av följande brev på ett helt brevark! Man bör inte använda halva ark till brev. Ge noga akt på skiljetecken, marginal och stora begynnelsebokstäver! Kom ihåg att börja på ny rad och ett stycke innanför marginalen, då det blir fråga om något nytt! Nytt innehåll fordrar nytt stycke.

a. Brev.

Stockholm den 3 november 1912.

Min kära Syster!

Gissa, vad jag snart skall skicka dig! Ett porträtt av gamla Neró. Är du inte förvånad?

Vi togo honom med till fotografen i går. Men ett sådant besvär vi hade! Han ville inte sitta stilla, utan bara skällde och skällde.

Efter en stund blev han trött, och sedan höll han sig lugn. Fotografen sade, att ett öra hade blivit otydligt, men att det eljest var den bästa fotografi av en hund, som han någonsin hade tagit.

Jag skall sända dig ett av korten, så fort de bli färdiga.

Din tillgivna bror

Karl Alin.

b. Svar.

93. Kråkebo, Trosa den 8 november 1912.

Kära Bror Karl!

Ditt brev fick jag för flera dar sen, och jag har väntat på porträttet. I morse kom det och står nu på bordet bredvid mig. Det är så likt gamla hederliga Nero, att jag nästan väntar få höra honom skälla.

Tack så mycket, kära Bror!

Vet du, vad jag har för sällskap? Jo, en liten kattunge. Han är så söt, att jag skall be tant Ellen att få ta honom med mig, när jag reser hem.

Din tillgivna syster

Olga Alin.

Adressera svaret sålunda:

<p><i>Skolunglingen Karl Alin</i></p> <p><i>Sturegatan 20</i></p> <p><i>Stockholm</i></p>

artig samt tala först om den, som du skriver till, och sedan om dig själv.

Titlar, såsom Fröken, Fru, Herr, skrivs med stor bokstav, då de användas som tilltalsord i brev.

95. Du tycker kanske om att få läsa flera prov på vad andra barn skriva i sina uppsatser. Så här stod det i en liten flickas brev till sin lärarinna.

»Fröken vill veta, vilken som är min käraste leksak. Det är min docka. Hon heter Kerstin och är så stor, att det är tungt att lyfta henne. Hon är nu på femte året. Hennes hår är gult, och hon kan sova. Till julen har hon fått en skär klänning med vita spetsar och sidenskärp. Nu önskar jag mig mest en dockvagn.»

En gosse skrev bland annat till sin lärare: »Jag har inga leksaker. Om jag får några, slå mina små syskon sönder dem för mig. Men det skulle vara bra roligt, om jag hade en stor boll. Pappa har lovat mig en boll, om jag blir uppflyttad i tredje klassen.»

96. Vilken är din käraste leksak?

Du skall berätta, både vad som är din käraste leksak, vem du har fått den av, hur länge du har haft den, hur den ser ut, och hur du använder den.

Om du inte har någon sådan sak, så kan du skriva och berätta detta för din lärare (lärarinna), men då bör du också säga, vilken leksak du helst ville ha, hurudan den skulle vara, och vad du ämnade göra med den.

Läs igenom följande stycken!

Kom ihåg att alltid sätta frimärket i övre hörnet till höger och att skriva nederst till höger med understrykning namnet på det ställe, den stad eller ort, där postkontoret finns (adress-orten)!

94. En liten flicka skrev så här till sin lärarinna. Du skall skriva av hennes brev och ge akt på vilka ord du bör skriva med stora begynnelsebokstäver.

»Kära Fröken Sandberg!

Först och främst får jag önska Fröken ett gott nytt år med hälsa och glädje. Och tack för det gamla året!

Jag hoppas, att Fröken har haft en lika god jul som jag. När vi hade vår julgran tänd, tänkte jag så mycket på Fröken. Jag undrar, om Fröken vill komma och hälsa på mig någon gång, när det blir vackert väder.

Inga julklappar fick jag av Mamma eller Pappa, därför att Pappa inte har haft något arbete på länge. Men det var roligt ändå, emedan min syster Jenny var hemma under julen.

Jag får nu sluta mitt brev. Jag hoppas att kunna skriva bättre, när jag har fått lära mig mera.

Mamma och Pappa be mig hälsa Fröken från dem.

Frökens tillgivna

Elsa Lundberg.»

Nu skall du nästa jullov (eller sommarlov) skriva till din lärare (lärarinna). Du får då inte skriva av Elsas brev. Men du skall som hon vara vänlig och

97. a. Vad någon gör.

Mamma *syr*. Lillan *sjunger*. Dockan *sover*. Hunden *gäspar*. Kattungen *skuttar* omkring. Den *leker*. Kanariefågeln *kvittrar*. Flugan *surrar*. Blomman *doftar*.

b. Vad någon gjorde.

En bonde *såg* ofta, att människor *begagnade* glasögon, när de *läste*. En dag *gick* han in till en urmakare, som *sålde* sådana. Urmakaren *räckte* honom en bok och flera par glasögon. Bonden *provade* alla, men *förklarade* genast, att inga av dem *dugde*. Till sist *förlorade* urmakaren tålmodet. Han *tittade* efter i bondens bok och *märkte* då, att denne *höll* boken upp- och nedvänd. »Kära vän,» *sade* han, »glasögonen äro utmärkta, men ni kan säkert inte läsa.» — »Om jag kunde läsa,» *svarade* bonden, »*köpte* jag mig väl inte några glasögon!»

De ord, som i dessa stycken äro tryckta med lutande stil, kallas för verb. Du ser, att verben i första stycket säga, vad någon gör, och i andra stycket, vad någon gjorde.

Verb kunna säga mycket annat, t. ex.:

c. Vad som händer.

Nu *blir* det vackert väder. Det *klarnar*. Trakten *upplyses* av en strålände sol. Solen *hälsas* av fåglarnas glädjekvitter.

d. Vad som hände.

Nyss *blevo* vi skrämde. Det *blixtrade* och *åskade*, och huset *skakades* i sina grundvalar. Det *haglade* och *regnade*, så att rutorna *krossades* och dikena *fylldes*.

e. Lär dig några små verb i följande stycke!

Jag *har* en liten stuga, den stugan *är* dock min. Det ena du *vill*, det andra du *skall*. »Jag *kan* inte» betyder ofta detsamma som »jag *vill* inte». Jag *vet*, att du *är* och *blir*, vad du *var*.

98. I följande tre övningar är det meningen att du skall skriva predikat, som bara bestå av verb.

a. Lägg till vart och ett av orden *snigeln*, *haren*, *fisken*, *fågeln* ett predikatsverb, som säger, hur djuret brukar röra sig framåt!

b. Nu skall du skriva upp en mängd exempel på Vad en gosse gör.

En gosse slöjdar, ritar — — — — —

c. Du skall också skriva många exempel på Vad en hund gör.

En hund skäller, gnäller — — — — —

99. Gör följande stycke så fullständigt du kan, så att du berättar, både vad du i dag *har gjort* hemma och i skolan, vad du nu *håller på med*, och vad du *skall göra* före kvällen!

I dag.

I dag har jag — —. Nu — —. Sedan — —.

100. Du skall berätta så utförligt som möjligt allt, vad du *gjorde* i går eller i förrgår, och kalla det I går (I förrgår).

101. Hur många flickor ser du på tavlan på nästa sida? Vad håller den på med, som sitter till höger? Vad gör den andra? Vad har den förra framför sig på bordet? Hur mycket har hon färdigt, och vad håller hon just på med?

Försök att med ledning av den här tavlan skriva en berättelse om hur två små flickor, som hette — — och — — och bodde i —, roade sig en lördagskväll!

102. En mening kan innehålla många satser med sina särskilda subjekt och predikat.

Komma [] användes för att åtskilja olika satser i en mening.

Ex. Människan spår, men Gud rår. Medan gräset gror, dör kon.

103. När en sats är inskjuten i en annan, sättes komma både före och efter den inskjutna satsen.

Cederschöld o. Olander, Svensk Uppsatsskrifning. II, 1.

Ex. Min pennkniv, som Karl lånade, låg i trädgården.

104. Skriv av följande ordspråk, och sätt ut komma [] mellan satserna i var mening!

(De unga skall man lära och de gamla skall man ära. Man lär så länge man lever. Smid medan järnet är varmt! Sällan vållar en att två träta. Sanning består när lögn förgår. Ingen är så stark att han icke finner sin överman. Krukan går så länge efter vatten tills hon spricker. Sälj icke skinnnet förrän du har skjutit björnen! Stoft förbliver stoft om det än flyger upp mot himmelen. Man blir icke vit själv därför att man svärtar andra. När katten är borta dansa råttorna på bordet. Som man kokar får man äta. Den har fiender nog som har sig själv kär. Icke är allt sant som är sanning likt. Den största seger som någon kan vinna är segern över sig själv.

105. Gåtor.

Många personer samla gåtor i små skrivna böcker. Förklaringarna skriva de antingen strax efteråt eller i slutet av gåtboken. Du kan börja en sådan samling med att skriva av dem, som stå här nedanför. Efter de två första skriver du i form av en liten berättelse en fullständig förklaring.

a. Tvåfot satt på trefot och åt på enfot. Så kom fyrfot och tog enfot ifrån tvåfot. Upp sprang tvåfot och slog till fyrfot med trefot och tog sin enfot igen.

b. Fågel Fjäderlös flög och satte sig på trädet Bladlös. Då kom fru Munlös och åt upp fågel Fjäderlös.

Kalles gåtor.

e. Vad är det, som har blad, men varken rötter eller grenar?

d. Vad är det för ett öga, som är öppet både natt och dag, men ändå inte kan se?

e. Vad är det för en bock, som varken har horn eller svans?

f. Känner du ett huvud, som varken har ögon, näsa eller mun?

Tänk efter, om det möjligen finns mer än ett svar på somliga av Kalles gåtor!

106. När man berättar, vad någon har sagt, säges man anföras hans ord. Man kan anföras ordagrant (direkt) eller icke ordagrant (indirekt).

107. Vid ordagrant (direkt) anförande användes i skrift anföringstecken ['] både framför det första och efter det sista ordet av det talade.

Ex. »Vad är 12×12 ?» frågade läraren.

108. Stor begynnelsebokstav användes alltid vid början av direkt anföring, också inuti en mening. Framför direkt anförande användes kolon [:] då detta anförande står efter den sats, som säger, vem som har talat.

Ex. Pojken svarade: »Det är 100.»

109. Man kan angiva, vem som har talat, också uti en sats, som skjutes in i anförandet. Då måste anföringstecken sättas ut fyra gånger.

Ex. »Nej,» sade läraren, »det är 144.»

Skriv av följande tre stycken, och ge noga akt på skiljetecknen!

110. Räknegåta.

Stora bror sade: »I ett träd sutto femton sparvar. En jägare sköt åtta av dem. Hur många sutto kvar?» — »Sju,» svarade lilla bror. »Nej,» sade stora bror, »ingen satt kvar, därför att alla de övriga flögo bort.»

111. Hjälpen.

En far ropade till sin son: »Vad gör du där oppe på vinden?» — »Ingenting,» svarade gossen. »Och din bror?» — »Jo,» var svaret, »han hjälper mig.»

112. Räkning.

Marianne kom en dag hem från skolan och frågade sin syster: »Vet du, hur mycket tolv till två är?» — »Ja, det är fjorton,» svarade systemen. »Nej, det är sex på var,» sade Marianne och skrattade. »Jaså, på det sättet!» svarade systemen. »Men vet du, hur många kråkor som bli kvar i ett träd, när det satt två stycken där och en man kom och sköt den ena?» — »Ja, det var väl klart,» svarade Marianne, »att det blev en kvar!» — »Nej, det blev ingen alls,» sade systemen. »Du kan väl begripa, att den andra flög sin väg.» Sven, deras bror, som hade hört samtalet, kom nu och sade: »Men kan ni säga mig: hur mycket är två till tre?» — »Det är fem!» ropade båda flickorna. »Nej, två till tre, det är en för litet,» svarade Sven.

113. Skriv av följande samtal mellan vargen och lammet, men lägg själv för var gång till, vem det är, som talar eller svarar! Sätt *anföringstecken* i

gummans gällaste röst, att detta inte var gumman göra, utan det kunde vara lagom arbete åt gubben själv. Då blev gubben ond på gumman, och gubben och gumman började träta. Det var gubbens och gummans vana. Vi bry oss inte om gubben och gumman längre.

Hur många gånger förekomma här substantiven *gubbe* och *gumma*?

b. Se nu på nästa stycke!

Det var en gång en gubbe. Och *han* sade till *sin* gumma, att *hon* skulle fylla på *hans* snusdosa. Men *hon* svarade med *sin* gällaste röst, att detta inte var *hennes* göra, utan det kunde vara lagom arbete åt *honom* själv. Då blev gubben ond på *henne*, och *de* började träta. Det var *deras* vana. Vi bry oss inte om *dem* längre.

Vilka olika ord stå här i stället för substantiven *gubben*, *gubbens*; *gumman*, *gummans*; *gubben(-s)* och *gummans(-s)* i det första stycket?

c. Dessa ord: *han*, *honom*, *hans*; *hon*, *henne* *hennes*; *de*, *dem*, *deras* och *sin*, kallas för **pronomen**.

Det finns många flera **pronomen**, som du får lära dig att använda, när du skall skriva uppsatser.

d. Vilka pronomen skulle du kunna använda i stället för att upprepa substantiven *dosa* och *snus* i följande meningar?

Dosan var gammal. Dosan var av mässing. — Snus luktar starkt. Snus narrar en att nysa.

116. Hur många pronomen kan du finna i följande stycke?

början och *slutet* samt stor begynnelsebokstav i *början* av varje mening och varje ordagrant (direkt) anförande! Glöm inte *kolon* på de ställen, där det behöves! — Vad passar ibland att använda i stället för orden sade och svarade? — Märk, att **tilltalsord** (gemena lamm, kära varg) avskiljas genom komma [,]!

Vargen och lammet.

Varför grumlar du opp vattnet, som jag dricker av, gemena lamm?

Jag ber om förlåtelse, kära varg. Hur kan jag göra det? Vattnet rinner ju från dig ner till den plats, där jag står.

För ett halvt år sen talade du illa om mig.

Då var jag ännu inte född.

I så fall var det din far, som gjorde det.

114. Återblick.

Tänk efter hemma, så att du kan svara din lärare på följande frågor!

När bör du börja ett ord med *stor bokstav*?

Efter vilka meningar skrives *punkt*?

» » » » *frågetecken*?

» » » » *utropstecken*?

I vilka fall bör du sätta *komma*?

Hur skall du använda *anföringstecknet*?

Har du lärt dig använda något mera skiljetecken?

115. Här skall du få läsa något löjligt.

a. Det var en gång en gubbe. Och gubben sade till gubbens gumma, att gumman skulle fylla på gubbens snusdosa. Men gumman svarade med

Flugan och sparven.

Koreanerna bo i Asien. De tycka mycket om sagor och fabler. En av deras fabler är denna.

Sparven grälade en gång på flugan och kallade henne oförskämd, därför att hon satte sig på själva kungens mat och åt av den, innan kungen själv hade börjat. »Jag tycker, att du är ändå oförskämdare,» svarade flugan. »För du plockar till dig sädeskorren, innan människan, som har sått dem, har fått skörda dem.»

Detta ville inte sparven gå in på, utan han sade: »Vi ska välja räven till skiljedomare mellan oss. Han är opartisk, han är varken din eller min vän.»

»Jag anser, att fru Flugan har rätt,» sade räven. »För människorna göra sig så mycket besvär med att plöja och härva, vattna och så, men kungen bryr sig inte alls om att tillreda sin mat. Sparven är den oförskämdaste, synes det mig. Bind honom!»

Flugan bad för sparven och vred sina händer. »Ni misstar er,» pep hon. Men det hjälpte inte. Sedan sparven väl var bunden, kunde han inte gå, bara hoppa, och så gör han än i dag, liksom flugan vrider sina händer.

Nu skall du försöka skriva och berätta för någon, som inte känner *fabeln*, hur koreanerna förklara *flugans* och *sparvens* rörelser.

117. Både lika och olika.

Jämför de båda bilderna på nästa sida!

Omtala likheter med avseende på *handling, årstid, mark, åkdon, de åkandes antal och den, som styr!*

Omtala olikheter med avseende på *stället, åkdon, de åkande och deras plats på åkdonet!*

— Den, som inte har druckit på länge, är —. Den, som inte har vilat på länge, är —. Den, som alltid fryser, är —. Den, som håller på att somna, är —.

122. Hurudana bord kunna vara.

Ge fullständiga svar på följande frågor! Tänk efter, vilka olika slag av bord du har sett!

Hurudana kunna bord vara med avseende på storleken? Hurudana form har du sett bord kunna ha? Hurudana kunna de vara till färgen? Hur många ben eller fötter har du sett bord ha? Varav kunna de vara gjorda?

123. Se noga på tavlan på nästa sida! Skriv sedan och berätta, hur du tror att det hade gått till ifrån början!

Repetition.

124. Skriv av berättelsen om de hurtiga pojarna, och stryk under alla substantiv!

Två riddarpojkar.

I ett av de fattigaste kvarteren i Masthugget i Göteborg bodde en arbetarefamilj, där hustrun och tre barn insjuknade i difteri och måste föras till epidemisjukhuset.

Hemma var mannen, en ung brädgårdsarbetare, jämte en liten treårig son. Medan mannen var borta i brädgården, måste han lämna treåringen till en grannfamilj. Men i det hushållet var det oordentligt och eländigt, som det brukar vara, där fattigdom och superi råda.

118. Skriv, hurudan en blomma kan vara, och tänk då bara på färgen! Börja så här: En blomma kan vara — — —

119. Nu skall du beskriva, hur en liten råtta ser ut, genom att göra färdig följande mening. I stället för vart streck sätter du in det ord, som säger, hurudan var kroppsdel är.

Lilla husråttan har — överdel, — buk, — svans, — nos, — öron, — ögon och — klor.

120. Du vet, att den ena mannen kan vara mycket olik den andra. När du skriver av följande stycke, skall du efter varje *eller* sätta in det ord, som säger motsatsen till det närmast föregående ordet.

En man kan vara lång eller —, tjock eller —, stark eller —, ljus eller —, tung eller —, sjuk eller —, gammal eller —, dum eller —, slösaktig eller —, rik eller —, elak eller —.

Skriv på samma sätt, hur olika böcker kunna vara! En bok kan vara — — —

Sådana ord som *lång, tjock, sjuk* och de, som du själv har skrivit till i de fyra sista övningarna, kallas för **adjektiv**.

Du märker, att *adjektiv säga, hurudant något är*.

121. Skriv av följande stycke, och sätt in ett passende *adjektiv* i stället för varje streck!

Den, som tackar för en gåva, är —. Den, som aldrig säger tack, är —. Den, som arbetar mycket, är —. Den, som sparar på sina penningar, är —. Den, som sörjer, är —. Den, som är plågad av sjukdom, är —. Den, som inte har ätit på länge, är

Någon dag efter jul kom mannen hem från sitt arbete och fann det lilla hemmet städat, prydligt och fint. Vid spisen stod en pojke i sådan blus, som Göteborgs riddarpojkar bruka, och kokade välling och stekte fläsk. På golvet satt en annan riddarpojke och spåntade stickor, medan treåringen satt bredvid och lekte med en splitter ny vagn, tillverkad av trådrollar och tändsticksaskar.

»Vad i all världen är det här?» frågade arbete-

ren. »Jo, vi har hört, att här behövs hjälp, och det är vår skyldighet att hjälpa, där vi kan, och det kan vi, för vi har jullov nu, så vi ska sköta om det här.»

De ville inte uppge sina namn, men skötte hushållet i ett par veckors tid.

Kan du finna många sammansatta ord i stycket? Skriv upp dem! Skriv upp adjektiven för sig! Försök att finna 12 verb i stycket! Ser du några pronomen där?

125. Skriv och berätta, vad du vet om riddarpojckarna (bojskautarna), och vad du tycker om deras regler!

Litet att skriva ur minnet.

126. Josef säljes av sina bröder.

Vilket av sina barn älskade Jakob mer än alla de övriga? Vilken gåva hade han givit Josef? Men hur tyckte bröderna om Josef? Varmed brukade Josefs bröder vara sysselsatta?

När Josef en dag kom till sina bröder, vad gjorde de då först med honom? Vad gjorde bröderna sedan med Josef? Vad gjorde de därefter med Josefs rock? Vad trodde då Jakob?

127. Änkans son i Nain.

Vad mötte Jesus utanför staden Nain? Vem var den döde? Vad sade Herren, då han såg modern? Vad sade han sedan till den döde? Vad skedde då? Vad sade de, som hörde och sågo detta?

128. a. Nu skall du få höra, vad en gosse, som hette Georg, mindes om Adam.

»Adam var den första människan. Gud skapade honom av jordens stoft. Hans hustru hette Eva. De bodde i Paradisets lustgård. Eva narrade Adam att äta av den frukt, som Gud hade förbjudit dem att röra. Då blevo de fördrivna ur Paradiset.»

Vet du något, som Georg glömde?

b. Skriv, vad du själv kommer ihåg om Kain och Abel! Du kan kalla det:

Vad jag minns om Kain och Abel.

129. Sverges gränser.

Till vilket land gränsar Sverige i väster, nordväst och norr? Vilket är Sverges östra gränsland? Varav är Sverige för övrigt omgivet? Vad kallas de vatten, som begränsa Sverige åt öster? Vad utgör gränsen i söder? Vilka äro de vatten, som skölja Sverges västra kust?

130. Något om svenska städer.

a. Skriv upp alla svenska städer, vilkas namn börja med S, med K, med L, med H, med M, med Ö! Du får se på kartan.

b. Skriv en eller två meningar om var och en av följande städer, och nämn en eller flera märkvärdigheter, som du vet om varje stad!

Stockholm, Göteborg, Norrköping, Malmö, Karlskrona, Jönköping, Uppsala, Falun.

131. Månader och dagar.

Du skall skriva fullständiga svar på följande frågor.

Med vilken månad börjar året? I vilken månad insattes vart fjärde år skottdagen? Vilka äro vår-

månaderna? Vilket datum firas midsommardagen? Under vilka månader ha vi sommarlov? Vilka äro höstmånaderna? När firas julen? I vilken månad äro vi nu?

132. Vad vi ha för nytta av kon.

Tänk efter, hur kon gagnar oss, medan hon lever, och hur man använder de olika delarna av hennes kropp, sedan hon blivit slaktad!

Försök sedan att redigt och så fullständigt som möjligt tala om bägge delarna!

133. Tuppen, hönan och kycklingarna.

Berätta i fullständiga satser, vad du vet om hönsens liv!

Vad skaffa de sig själva för föda? Hur bära de sig därvid åt? Vad bruka vi ge dem att äta? Vad ger man för mat åt kycklingarna?

Hur brukar hönan vårda och skydda sina kycklingar?

Vad säger tuppen? Vad säga hönorna? Och de små kycklingarna?

Du får gärna också skriva en berättelse om något, som hände i en hönsgård, och sätta en särskild överskrift över det.

134. Ekorren.

Berätta, vad du vet om ekorren, både vad du sett och hört och läst! Säg också, vad du tycker om honom!

Du kan kanske skriva en berättelse om hur du en gång gav akt på en ekorre. Hitta på en överskrift!

135. Djur i skogen.

Berätta något om djur, som hålla till i skogen (leva i träden eller vistas på marken, flyga kring eller krypa, äta djur eller växter, jagas och fångas av människor), antingen om flera olika eller om ett par av dem, som du är mest intresserad av!

Har du nyligen själv varit i skogen, kan du berätta, vilka djur du där såg eller hörde.

136. Djurens ben och vingar.

Om du tänker dig för litet, skall du snart märka, att du har lärt känna djur med olika antal ben (eller fötter). Försök nu att i god ordning skriva upp, att vissa djur ha så eller så många ben att gå på!

De djur, som kunna flyga, ha ju fått olika beskaffade och olika många flygredskap. Berätta så mycket du kan om dem!

Ur Nils Holgerssons resa.

137. Nils Holgersson före förtrollningen.

Berätta, vad du kommer ihåg om Nils och hans odygder, innan han blev förvandlad!

138. Den gamla bondkvinnan i Småland.

Var voro den gamla kvinnans barn? Vad hade hon hoppats av dem? Vart hade barnbarnen tagit vägen, och vad hoppades hon av dem? Hur gick det med gården, när gumman var ensam? På vad sätt skulle barnen och barnbarnen ha kunnat skaffa sig bärgning på den gamla gården?

Vad tycker du att de borde ha gjort?

139. Historien om Åsa gåsapiga och lille Mats.

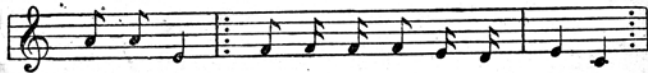
Varifrån voro Mats och Åsa? Vad minns du om deras föräldrar och syskon? Varför vandrade de två barnen genom hela Sverge? Hur gick det med lille Mats? Hur fick Åsa reda på sin far? Vad hände sedan?

140. Ett och annat om Nils Holgersson själv.

Skriv och berätta, varför Nils Holgersson blev förvandlad! Vad skulle han göra för att bli människa igen? Berätta om något tillfälle, då hans trofasthet blev satt på ett svårt prov! Hur tyckte han till sist det var att skiljas från vildgässen?

Nis - se var en kons - ti - ger man, Och fem-ton konst

kun - de han. Han kun - de ni - ga och boc-ka o. s. v.

Han kunde hoppa på ett ben, Han kunde skju-ta få-geln på gren.

Tillägg till nr 18 Sånglek.

De lekande dansa i en ring, under det att de två första raderna sjungas. Vid den tredje radens början stannar ringen, och alla företaga de rörelser, som uppräknas i sången. En står i mitten och visar, hur Nisse gör, och de andra barnen göra efter. Nisses alla konst, utom de två sista, sjungas på samma melodi som raden »Han kunde niga och bocka».

Räknebok för småskolans andra årsklass av Gerda Andersson och Kjellman. 25 öre.

»Denna bok har efter verkställd granskning befunnits mycket talande och lämplig på grund av sin reda i lärogången, sin anpassning efter barnens uppfattningsförmåga samt sitt synnerligen enkla och roande framställningssätt. Barnen få i dessa räkneexempel ett stycke »hembygd». Stilen är trevlig och lättläst och är det med verkligt nöje man kan rekommendera boken åt våra småskolor som genom den få en god hjälp i sitt arbete.»
(Svensk Lärartidning.)

Läsebok för småskolan, omarbetad rikt illustrerad upplaga utgiven av J. M. Ambrosius.

Första delen inb. 50 öre. Andra delen inb. 1 kr. Båda delarna i ett band 1 kr. 25 öre.

»Läseboken är rikt och vackert illustrerad och även i övrigt praktiskt utstyrd.

Redan förut omtyckt av de små skall boken, sådan den nu framträder, säkerligen bli dem ännu mera kär. Och utan tvivel skall den i detta nya skick länge komma att bibehålla sin framstående plats vid småskoleundervisningen.»
(Folkskolans Vän.)

»Den omarbetade upplagan av denna redan förut goda läsebok har många och stora förutsättningar för att bli en av de små omtyckt bok — anmälnaren vet, att den redan är det — och den egenskapen är kanske den viktigaste hos barnens första bok.»
(Svensk Lärartidning.)

Handbok för åskådningsundervisning under de tvenne första skolåren av J. M. Ambrosius. Pris 1 kr.

» — — Arbetet förtjänar att komma till allmän användning vid våra seminarier och i våra småskolor, åt vilka vi varmt rekommendera det samma.»
(Folkskolans Vän.)

» — — När man läst boken i sin helhet, är man övertygad om att den lärarinna, som tillägnat sig bokens idéer och anda, vid sina åskådningslektioner driver tråkigheten på dörren.»
(Svensk Lärartidning.)

» — — Vi kunna icke annat än rekommendera det lilla arbetet. För den lärarinna, som vill bli skickligare i undervisningen, lämnar det ett utmärkt tillfälle och inbjuder till självständigt tänkande vid sidan av det givna utkastet.»
(Tidning för lärarinnor.)

De första läsövningarna av J. M. Ambrosius. Med många fina bilder. En i detalj utarbetad lärogång för den första undervisningen. Pris inb. 25 öre.

Läsmetodik. Handledning för den första undervisningen i modersmålet av Johan Ambrosius. Med teckningar av Alex. Langlet. Pris 1 kr. 25 öre.

»Med de av Dr Ambrosius i denna bok vidtagna förbättringarna i ljudmetoden erbjuder den en ännu bekvämare väg fram till säker läsning, en väg som för de små färdemännen kanske blivit än behagligare att vandra om de tidigare än här avses fått i sällskap sin första läsebok.»
(Folkskolans Vän.)

